

(Guardian, 7.9.2010)

Економија спашавана мафијашким новцем није само нешто из Ле Кареових трилера

Све док не мобилишемо политичку вољу, естаблишмент ће срећно и задовољно жмурити на прљаве злочине који се крију иза вртоглавих богатстава данашнице

Биковско задриглог врата, прса му к`о буре, ћелав је и лајав – власник је Ролекса окићеног брилијантима, а и стотина милиона – ваљда и милијарди – а тако се и ваља. Енглески му је са руским нагласком и зачињен вулгарностима. Летује на сопственом полуострву - на Антигви, на Карибима. Главна је спојница у братству руских супер-криминалаца, а уједно и финансијски мађионичар који је досад радио као човек-перионица, јер је стручно прао прљаве паре својих колега-лупежа. Али, сада је успоставио тајни контакт са британским властима: жели да постане сведок – супер доушник, који ће открити тајне мрачног подземља у коме је тако дуго живео.

Ако то изгледа као садржај неког трилера, то и јесте тако, јер то је срж новог и привлачног романа Џона Ле Кареа, „Наша сорта издајника“ ([John le Carré novel, Our Kind of Traitor](#)). Тај руски гангстер је Дима, чију судбину следимо док га, као могућег пребеглицу, неки нерегуларни одсек британске тајне службе покушава да пребаци на обале Енглеске, на сигурно.

Али, овде се сада ради о другој причи: Водеће светске банке, у очајничкој потрази за готовином током финансијске кризе, окрећу се профитима из организованог криминала као једином расположивом извору “готовинског инвестиционог капитала“, и као резултат тога прихватају највећи део од 352 милијарди америчких долара профита из трговине дрогом, уневши га у светски економски систем – чиме ту огромну своту новца 'перу'.

Изгледа невероватно, али то није фикција. То је објавио Обзервер ([That tale was](#)

[published in the Observer](#)

) у децембру 2009. године, када је шеф Канцеларије УН за дрогу и криминал признао да је огромно брдо новца стеченог прометом дроге спасло светски финансијски систем од потапања у тренутку када се чинило да се нашао у непосредној опасности од колапса.

Та прича је објављена дуго пре но што је Ле Каре завршио “Нашу сорту издајника“, али је потврдила све оно о чему овај нови роман говори: огроман део светске економије – како неки процењују чак 20% се састоји од плодова организованог криминала; и да су криминалци који се скривају иза тог новца нашли хиљаде маштовитих начина да му маскирају порекло. А они од којих би требало да очекујемо да их у томе спречавају – укључујући банке на добром гласу и изабране политичаре, уместо да то чине, изравнавају им пут из црне – у белу економију.

Тај проблем је толико огроман, да на неки начин људи нису могли да га увиде. Ле Каре, који још увек у то не верује, при јучерашњем сусрету у његовој кући у Хемпстеду ми рече о оној изјави УН: „Нико то није приметио! Нисам ја теоретичар завере, али заиста сам осетио да је то било некако забашурено.“ Он види многа неодговорена питања – почев од оног како су поменуте 352 милијарде америчких долара тачно ушле у легалну економију. „На које то дугме треба да притиснеш, коме да телефонираш? Чији пристанак да тражиш?“ Да ли је неко из власти намигнуо супер-лупежима да не морају више да држе свој новац као готовину – рецимо на Кајманским Острвима, него да сада лепо могу да купују државне обвезнице? Ако је тако, ко је то био и ко је то одобрио?

Ако се чини да је то тајанствено, да је питање за финансијску полицију – не би требало да је тако. Балзак је имао право: „Иза сваког великог богатства крије се велики злочин.“ А иза данашњих заслепљујућих богатстава се крију заиста прљава злодела: ако није трговина оружјем, или навођење слабића на дрогу, онда је то трговина женским белим робљем, или економским мигрантима који затим постају робови. Када се профити из тих злодела оперу, свет каже да се злочин – па чак и најгори – заиста исплати.

Обим тог злочина му је огроман. Агенција за тешки организовани криминал (The Serious Organised Crime Agency – SOCA) процењује да је само профит од организованог криминала у Великој Британији 15 милијарди фунти [годишње] и одмах признаје да је то скромна и застарела процена. Додајте томе профит из Русије, Индије итд., и цифре се пењу до у стратосферу.

Пише: Џонатан Фридленд
субота, 11 септембар 2010 10:21

Ништа од свег тог блага не би много користило гангстерима када би остало само као готовина чије је прљаво порекло јасно. Зато ове “Диме” из реалног живота проналазе све досетљивије начине да ту готовину прелију у легалне токове. Некретнине су омиљене: купиш неку кућу, продаш је и новац постаје чист. Добро је да купиш и робну кућу, а може и фудбалски клуб. Или – формираш низ компанија мађусобно увијених као слојеви луковице, региструјеш их и удомиш иза неке месингане плочице на вратима негде на удаљеном Вануатуу, или Соломонским Острвима. Једна је власница друге, а друга опет неке треће – све саме финансијске луткице – као оне руске Матрјошке - све то да “залудиш и заведеш истражитеље”, као што пише Миша Глени. Његова књига “МекМафија” ([McMafia](#)) је путовођа кроз тај нови међународни мултимилијардерски криминални свет.

Нажалост, он је сврстао и Лондон у тај списак безбедних пристаништа, тих локација привлачних за оне са нелегалним благом за испирање. Како тврди Глени, чим је Гордон Браун себи за циљ поставио да Лондон, као светска финансијска престоница, престигне Њујорк – неизбежна последица тога је била лабављење прописа, “улаз без стреса” великим богатствима, посебни недомициларни аранжмани [\[1\]](#) , као и читава структура закона који су нудили добродошлицу мега-богаташима.

Није да власти не раде баш ништа. Поменута “Sosa” се прави важна како је током прошле године спречила да криминалци подигну 317,5 милиона фунти, али на то некако човеку невољно падају на ум речи - као “кап воде у океану”. Браун јесте после “једанаестог септембра” поштрио неке прописе покушавајући да удари на финансирање тероризма, али ти прописи пецају ситне рибице, док ајкуле слободно крстаре. Што`но каже Хектор Мередит, шпијун од принципа у “Нашој сорти издајника”: „Тај тип пере неколико милиончића? Ма, то је гадна лопужа! Зови власти, баци га у окове! Али јесу ли то неколико **милијарди**? Е, то ти је права ствар. Милијарде су ти само нека **статистика**.“

Шта би могло објаснити чињеницу да институције гледају кроз прсте на огромна, нелегално стечена богатства? Ради се о политичком утицају. Руски олигарси су, на пример, не обазирјући се на трошкове, били неуморни у стварању и неговању политичких пријатеља. Ле Каре говори о претпоставкама да у [британском] Горњем Дому седи подоста лордова који “певају у руском хору”. У свом роману, он говори о амбициозном британском политичару који се на јахти дружи са расипним члановима руског криминалног братства, али – бесумње: свака сличност са било ким у стварности је “чиста случајност”.

А понекад и понегде, ради се и о више од гледања кроз прсте. Глени каже да је мафији

Пише: Џонатан Фридленд
субота, 11 септембар 2010 10:21

током финансијске кризе у Италији било дозвољено да преузме улогу банака и уз умерену камату позајмљује новац ситним послодавцима. Мафиози су то могли, јер су имали гомиле готовине – а за узврат су им паре биле опране. Рецесија је добар бизнис за организовани криминал.

Шта се може учинити? Ле Кареов роман је прожет неким дефетизмом – као: та аждаја је сувише моћна и никада је неће убити. Аутор признаје да не види како би било која држава могла “да изађе с њом на крај”. Неки други, пак, сугеришу да ће то бити могуће тек онда када Русија – где су бела и црна економија толико сплетене да је све стално тамно-сиво – одлучи да се придружи међународној борби против организованог криминала.

Ипак, и сада се може више учинити. САД су показале добру смерницу: прогласиле су да све светске трансакције извршене у америчким доларима потпадају под јурисдикцију Америке. Зато америчке власти и даље настављају процедуру у вези са афером компаније БАЕ и Саудијском Арабијом ([Saudi/BAE episode](#)) [2] , дуго година пошто су британске власти баталиле да то чине. Како би се наставило тим путем, владе би требало да нађу политичку вољу да гоне велике зликовце, а не само ситнеж. Укидање недомициларног режима би у томе било од помоћи.

Једна од реформи је изненађујуће једноставна. Олигарси и њихова сорта не долазе у Лондон због његовог лепог времена. Велика привлачност им је постојање наших драконских закона против клевете. Они их штите од истраживачког новинарства. Промените их, тако да у нашим новинама најзад можемо гласно почети дебату о том огромном криминалном подухвату. А не у некаквом роману, па ма колико да је узбудљив.

([Jonathan Freedland](#) , [Guardian.co.uk](#)),

(Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**)

[1] Порески прописи који максимално смањују или укидају обавезе плаћања за власнике добара или банковних рачуна који не бораве стално на локалу (прим. прев.)

Пише: Џонатан Фридленд
субота, 11 септембар 2010 10:21

[2] Британска фирма, велетрговац оружјем BAE Systems, оптужена за масовну корупцију у продаји наоружања Саудијској Арабији (прим. прев.)